

Borås kommun

boras.stad@boras.se

Beslut för gymnasieskola med yrkes- och introduktionsprogram

---

efter tillsyn i Almåsgymnasiet C
i Borås kommun

Tillsyn i Almåsgymnasiet C

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Borås kommun under hösten 2016. Almåsgymnasiet C besöktes av Skolinspektionen den 17 och 18 november 2016.

Måluppfyllelse och resultat

Kunskapsresultat

Skolverkets statistik visar att 81 procent av eleverna på hotell- och turismprogrammet 2015 tog gymnasieexamen inom tre år. Motsvarande siffra för eleverna på restaurang- och livsmedelsprogrammet var 89 procent. Detta var avsevärt högre än motsvarande andelar i riket som var 72 respektive 66 procent.

Andelen elever med gymnasieexamen eller studiebevis som omfattar minst 2500 betygssatta poäng som avslutade sin utbildning vid skolenheten våren 2015 på hotell- och turismprogrammet var 92 procent. Motsvarande siffra för restaurang- och livsmedelsprogrammet var 96 procent. Detta ligger högre än motsvarande i riket där andelen var 86 procent. Enligt Skolverkets statistik från läsåret 2014/15 var den genomsnittliga betygspoängen för avgångselever som avslutade sin utbildning på hotell- och turismprogrammet 14,3 (13,24 i riket). Motsvarande siffra för restaurang- och livsmedelsprogrammet var 14,1 (13,6 i riket). För introduktionsprogrammen finns inga uppgifter i Skolverkets statistik. Borås kommun har inte heller inkommit med någon sådan statistik för skolenheten.

Resultat av skolans arbete för att skapa trygghet

Under hösten 2015 har Skolinspektionen låtit personal och elever i årskurs 2 besvara en enkät. Av enkätresultaten framgår att 79 procent av de svarande eleverna upplever att skolmiljön är trygg. Vidare svarar cirka 70 procent av eleverna att de upplever att skolan arbetar aktivt för att förhindra kränkningar. Av enkätresultaten för personal framgår att skolenheten ligger lika eller lite lägre i samtliga index jämfört med andra gymnasier i Borås kommun och övriga skolor i enkätomgången och särskilt lågt när det gäller grundläggande värden, studiero, trygghet, särskilt stöd och rutiner. På frågan om de sociala relationerna mellan lärare och elever är goda svarar 64 procent av personalen att de är det.

Av rektors redovisning till Skolinspektionen inför tillsynen framgår att skolan har vidtagit flera åtgärder för att förbättra trygghet och studiero senaste läsåret. Bland annat har ett förväntansdokument tagits fram tillsammans med eleverna som beskriver förhållningsätt och allas rätt till trygghet. Mobilförbud har införts i några klasser för att främja studiero.

Översikt över konstaterade brister i verksamheten

Skolinspektionens ingripanden

Område	Typ av ingripande	Senaste datum för redovisning
1. Undervisning och lärande	Ingen brist konstaterad	
2. Extra anpassningar och särskilt stöd	Ingen brist konstaterad	
3. Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)	Ingen brist konstaterad	
4. Bedömning och betygssättning	Ingen brist konstaterad	
5. Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling	Ingen brist konstaterad	
6. Förutsättningar för lärande och trygghet	Föreläggande	2017-03-10
7. Styrning och utveckling av verksamheten	Ingen brist konstaterad	

Sammanfattande bedömning

Skolinspektionens tillsyn visar att utbildningen vid Almasgymnasiet C inom de granskade områdena i huvudsak lever upp till författningarnas krav. Dock måste rektorn se till att elevhälsan främst används för förebyggande och hälsofrämjande insatser.

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Borås kommun att senast den 10 mars 2017 vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Förutsättningar för lärande och trygghet

Skolan ska se till att viktiga förutsättningar för elevernas lärande och trygghet är uppfyllda på skolan. Rektorn ska i ett tidigt skede uppmärksamma elever som av ogiltiga skäl inte deltar i skolarbetet, så att eleven så snart som möjligt deltar. Skolan ska bedriva ett aktivt värdegrundsarbete, som innebär att exempelvis grundläggande demokratiska värderingar och mänskliga rättigheter kommer till uttryck i praktisk handling.

Vidare ska lärarna ha kompetens och samverka med varandra, för att genom till exempel erfarenhetsutbyte utveckla skolans undervisning. Centrala stödfunktioner som skolbibliotek, elevhälsa och studie- och yrkesvägledning används aktivt i utbildningen, för att stödja och främja elevernas utveckling mot de nationella målen. Skolan ska således inte bara ha tillgång till dessa funktioner, utan de ska kontinuerligt användas i undervisning och övrig skolverksamhet.

Bedömning av brist

Skolinspektionen konstaterar att Borås kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan används främst förebyggande och hälsofrämjande, för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen)

Åtgärder

Skolinspektionen bedömer att följande åtgärder behöver vidtas för att avhjälpa bristen. Bristen kan dock avhjälpas även på annat sätt.

- Rektorn ska se till att elevhälsan främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

Motivering till bedömning av brist

Skolinspektionen bedömer att elevhälsan vid skolenheten inte främst används förebyggande och hälsofrämjande för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Skolinspektionen bedömer att merparten av insatserna som elevhälsan utför är av åtgärdande karaktär och riktade till enskilda elever efter att specifika behov uppstått. Mot bakgrund av detta konstaterar Skolinspektionen att verksamheten inte uppfyller författningarnas krav.

Enligt skollagen ska det för eleverna i gymnasieskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. Elevhälsan ska främst arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Elevernas utveckling mot utbildningens mål ska stödjas. För medicinska, psykologiska och psykosociala insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog och kurator. Därutöver ska det finnas tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. I förarbetena anges att elevhälsans fokus inte ska vara hälso- eller sjukvårdande insatser i snäv bemärkelse utan förebyggande och hälsofrämjande insatser i ett bredare perspektiv (prop. 2009/10:165 s. 277).

I intervju med elevhälsan framkommer att det är en gemensam elevhälsa för Almåsgymnasiets skolenheter A, B och C. Elevhälsan består av två skolsköterskor, två kuratorer, en specialpedagog och en studie- och yrkesvägledare. Vidare finns det tillgång till skolläkare och psykolog vid behov. Några av dem ingår även i elevhälsan för Almåsgymnasiet sarskoleenhet.

Det framkommer under intervjun att merparten av elevhälsans personal är nyanställda vid skolenheten inför läsåret 2016/17. Den personal ur elevhälsan som Skolinspektionen pratar med säger att deras arbete inte är främst förebyggande och hälsofrämjande.

Lärarna uppger i intervju att elevhälsan inte främst arbetar förebyggande och hälsofrämjande och säger att förutom att elevhälsan har hälsosamtal är arbetet mycket på förekommen anledning och exempelvis kopplat till elevers frånvaro.

Under intervjun med rektorn framkommer exempel på vissa förebyggande och främjande insatser som elevhälsan genomför. Exempelvis uppger rektorn att specialpedagog ger handledning till lärare kopplat till elevärenden som kan göra det lugnare i en hel klass. Rektorn uppger också att elevhälsan varit ute i klasserna i årskurs 1 och pratat om närvaro. Vidare uppger rektorn att elevhälsans personal och ledningsgrupp läst boken "Att utveckla elevhälsan" (Partanen). Rektorn uppger att elevhälsan behöver arbeta mer med det förebyggande och främjande arbetet. I dagsläget arbetar elevhälsan främst med ärendehantering, enskilda elevärenden och utredningar, säger rektorn vidare. Rektorn berättar att man vidtagit vissa förebyggande och hälsofrämjande åtgärder på skolan, såsom att införa mobilförbud, men att elevhälsan inte varit med i det arbetet.

Motivering till föreläggande som ingripande

Borås kommuns verksamhet uppfyller inte de krav som följer av gällande föreskrifter. Borås kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa bristen.

Övriga arbetsområden**Bedömning**

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att skolenheten uppfyller författningarnas krav avseende följande:

Undervisning och lärande

Skolan ska se till att den ordinarie undervisningen utgår från och genomförs på ett sådant sätt att den främjar elevernas möjligheter att nå de examensmål som gäller för det nationella program som eleven läser. Undervisningen ska utformas och genomföras så att alla elever, såväl på nationella program som på introduktionsprogram, ges möjligheter att nå samtliga kunskapskrav inom de ämnen som eleven läser, det vill säga såväl i gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

I detta ingår att läraren ger eleverna ett aktivt lärarstöd genom att exempelvis genomföra strukturerade lektioner, genomföra undervisningen utifrån tydliga mål och syften och ge eleverna tydliga beskrivningar och förklaringar. Vidare anpassar läraren undervisningen efter elevernas olika förkunskaper och intressen, och ger eleverna såväl stöd som stimulans och utmaningar. I detta arbete kan samråd med elevhälsan underlätta. Genom bland annat en varierad, stimulerande och utmanande undervisning, och genom konstruktiv återkoppling, stärker läraren elevernas vilja att lära. För att kunna individanpassa undervisningen och ge eleverna inflytande över denna är det centralt att läraren skaffar sig kunskap om elevernas olika behov och förutsättningar, liksom låter eleverna vara delaktiga i planeringen av undervisningen.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolans lärmiljöer ska anpassas så att de elever som riskerar att inte nå de kunskapskrav som minst ska uppnås får stöd i form av extra anpassningar eller särskilt stöd. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser också samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen. Det kan också omfatta undervisning som är förlagd till arbetsplats (APL). Skolan ska utveckla metoder för att stimulera och stödja tills åtgärderna får effekt genom att situationen för den enskilda eleven eller en grupp elever förbättras.

När skolans arbetssätt och arbetsformer inte är tillräckliga för att möta elevens behov ska en analys genomföras av hur skolan kan anpassa lärmiljöerna eller undervisningens innehåll och genomförande. Skolans svårigheter att möta elevens behov kan framkomma till exempel i undervisningen, genom resultat på nationella prov eller genom uppgift från eleven och dess

vårdnadshavare. Lärare och elevhälsa ska oftast samråda för att kunna avgöra lämpliga insatser. Eleven och vårdnadshavaren ska vara delaktiga i detta. Det kan också handla om att skolan behöver förbättra sitt arbete med att hjälpa en elev med att planera och strukturera sina studier, färdighetsträning, specialpedagogiska insatser under en kortare tid, särskilda hjälpmedel eller utrustning och digital teknik med anpassade programvaror eller mer långvariga insatser såsom studiehundledning på modersmål eller regelbundna specialpedagogiska insatser såsom regelbunden kontakt med en speciallärare. Huvudregeln är att särskilt stöd ska ges i elevens ordinarie grupp om inte detta visats vara olämpligt utifrån elevens behov. Insatserna ska utvärderas och korrigeras om de inte haft avsedd effekt.

Arbetsplatsförlagt lärande, grundläggande behörighet och introduktionsprogram (om yrkesprogram och/eller introduktionsprogram finns vid skolenheten)

Skolan ska se till att elever på yrkesprogram får den utbildning de har rätt till avseende arbetsplatsförlagt lärande (APL) och möjlighet att nå grundläggande behörighet. APL är en central del i all yrkesutbildning, då denna ska bidra till att eleven utvecklar såväl yrkeskunskaper som en yrkesidentitet. För elever som läser i huvudsak skolförlagd utbildning ska APL motsvara minst 15 veckor av den samlade utbildningstiden och för elever som är lärlingar ska APL motsvara minst 50 % av utbildningen. Skolan ska ha kvalitetssäkrat arbetsplatsen så att eleven har reell möjlighet att nå de kunskaper som eleven är avsedd att uppnå på arbetsplatsen, exempelvis att skolan avtalat med arbetsplatsen om vilka delar av det centrala innehållet på en eller flera kurser som ska behandlas. Skolan ska också följa upp att så sker. Handedaren är en central aktör, och behöver förutom kunskaper inom yrket också ha kunskaper om de mål som eleven ska uppnå och bedömas gentemot så att eleverna får adekvata arbetsuppgifter utifrån detta.

Att eleverna ges möjlighet till fortsatta studier på högskolenivå är en central rättssäkerhetsfråga. Det är dock inte tillräckligt att eleverna ges en teoretisk möjlighet att uppnå grundläggande behörighet utan skolan bör också göra det praktiskt möjligt för eleverna, ex. genom att undvika schemakrockar.

För introduktionsprogrammen finns inga nationellt fastställda programstrukturer eller examensmål, utan utbildningen ska utformas så att eleven förbereds för vidare studier eller etablering på arbetsmarknaden. Ett centralt instrument i denna planering är elevens individuella studieplan. Eleven ska, utifrån sina behov, få en utbildning som uppfyller introduktionsprogrammets syfte så att elevens mål med utbildningen kan uppnås.

Bedömning och betygssättning

Skolan ska se till att läraren gör en allsidig bedömning av elevernas kunskaper utifrån de nationella kunskapskraven, och ger eleven och dess vårdnadshavare information om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Detta avser samtliga ämnen som eleven läser, det vill säga såväl gymnasiegemensamma ämnen som programgemensamma ämnen, ämnen inom inriktningar och fördjupningsämnen.

Eleven ska, när omdömen ges eller betyg sätts i olika ämnen, enbart bedömas utifrån de nationella kunskapskraven och inte utifrån andra kriterier som läraren och skolan själv upprättat. Lärarens analyser av elevernas kunskaper ska bygga på olika underlag, som tillsammans ger en bred och allsidig bild av elevernas kunskaper. I detta ingår att läraren bl.a. ska använda sig av nationella ämnesprov tillsammans med övriga muntliga och skriftliga elevprestationer. I de fall eleven har haft hela eller delar av kurser förlagda till arbetsplats (APL) ska bedömning av detta ingå i den samlande bedömningen.

Vidare ska skolan göra eleven och dess vårdnadshavare delaktiga i elevens utveckling genom att, löpande under studietiden och genom utvecklingssamtal, informera om elevens kunskapsmässiga och sociala utveckling och hur denna bäst kan stödjas.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Skolan ska, i det dagliga arbetet, arbeta för att elevernas lärmiljö ska präglas av trygghet och studiero och är fri från kränkande behandling. Skolan ska se till att eleverna kan bedriva sina studier i en lugn miljö där de exempelvis inte störs, hotas eller känner sig otrygga av andra elever. Denna miljö bör inte begränsas till enbart lektionssalar, utan även gälla övriga studietrymmen på skolan som exempelvis skolbibliotek, grupprum. Detta gäller alla elever, oavsett om de går ett högskoleförberedande program, yrkesprogram eller introduktionsprogram. Det kan därmed också avse miljöer utanför skolan men som ingår i skolans verksamhet, exempelvis på arbetsplats (APL). Vidare ska skolan genomföra åtgärder för att förebygga och förhindra kränkande behandling av elever vid skolan. Om en enskild elev upplever sig kränkt ska omständigheterna utredas, och i förekommande fall åtgärdas för att förhindra kränkande behandling i framtiden.

Styrning och utveckling av verksamheten

Rektor ska, genom ett aktivet ledarskap, styra och utveckla verksamheten vid skolan så att alla elever ges en likvärdig utbildning av god kvalitet i en trygg miljö. Därför ska rektor, tillsammans med elever och personal, ha ett långsiktigt arbete för att nå detta syfte. Arbetet sker genom att utifrån en analys av nuläget identifiera verksamhetens utvecklingsbehov och med grund i denna analys sedan vidta nödvändiga förbättringsåtgärder. Analysen ska omfatta hela utbildningen och inte avgränsas till exempelvis resultat enbart i gymnasiegemensamma ämnen utan ska också omfatta uppföljning av resultat i fördjupningsämnena, från lärande som sker på arbetsplats (APL) och undervisning på introduktionsprogram. Förbättringsåtgärder kan exempelvis vara att personalen ges kompetensutveckling som motsvarar de behov som framkommit genom analys av verksamhetens förbättringsområden. Det innebär också att rektor fördelar verksamhetens resurser på ett sätt som svarar mot elevernas behov, så att alla elever ges förutsättningar att nå målen för utbildningen.

På Skolinspektionens vägnar

Hans Larson
Enhetschef

Jonas Nygren
Föredragande/utredare

Bilagor

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Bilaga 2: Fakta om Almåsgymnasiet C

Bilaga 1: Allmänt om tillsynen

Skolinspektionen granskar regelbundet all skolverksamhet i hela landet, för att se att den följer de lagar, regler och läroplaner som finns för verksamheten. Målet är att bidra till alla barns och elevers lika rätt till god utbildning i en trygg miljö, där alla når minst godkänt i alla ämnen.

Skolinspektionen granskar alla huvudmän, vilket innebär alla kommuner, utbildningsföretag och andra organisationer som driver skolverksamhet. Tillsynen görs vart tredje år. All skolverksamhet som en viss huvudman ansvarar för ingår i tillsynen. Det handlar om förskola, förskoleklass, grundskola, gymnasieskola, grund- och gymnasiesärskola, vuxenutbildning, fritidshem och annan pedagogisk verksamhet.

Alla skolenheter ingår i tillsynen. Skolinspektionen prioriterar att besöka de skolor där en hög andel elever riskerar att inte få den utbildning de har rätt till. Det innebär att vi kan stanna längre på dessa skolenheter under själva tillsynsbesöket, men också att vi bättre kan följa upp att eventuella brister åtgärdas och ge råd och vägledning.

Skolinspektionen bedömer om, och i sådana fall på vilket sätt, den granskade verksamheten inte uppfyller de regler som gäller. Myndighetens granskning utgår bland annat från skollagen, förordningar och läroplaner. Bestämmelser som verksamheterna är skyldiga att följa.

När Skolinspektionen har tagit in tillräcklig information gör myndigheten en bedömning av om verksamheten lever upp till de lagar och regler som finns för verksamheten. Alla huvudmän får ett tillsynsbeslut för de verksamheter som huvudmannen ansvarar för. Dessutom får de skolenheter där Skolinspektionen fördjupat tillsynen och gjort tillsynsbesök ett eget beslut, som bara handlar om den skolenheten.

Skolinspektionen fattar också enskilda beslut avseende huvudmannens ansvarstagande över de skolformer som huvudmannen ansvarar för. Innan ett beslut fastställs ges alltid huvudmännen möjlighet att ta del av och lämna synpunkter på de sakuppgifter som Skolinspektionen grundar sina bedömningar på. I de fall Skolinspektionen funnit brister har huvudmannen ansvar för att komma tillrätta med bristerna. Huvudmannen ska också redovisa de åtgärder som har vidtagits i för att åtgärda bristerna. För att följa upp huvudmännens arbete kan flera besök eller andra kontakter bli aktuella då Skolinspektionen också vill se effekter av de åtgärder som vidtas.

Mera information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats www.skolinspektionen.se under fliken Inspektion.

Bilaga 2: Fakta om Almåsgymnasiet C

Almåsgymnasiet är en kommunal gymnasieskola med Borås kommun som huvudman för verksamheten. Almåsgymnasiet innefattar de fyra skolenheterna Almåsgymnasiet A, B och C samt Almåsgymnasiet sär D. Enheterna A, B, C och D leds av varsin rektor.

Detta beslut avser Almåsgymnasiet, skolenhet C.

Almåsgymnasiet C har utbildningarna:

Nationella program: hotell- och turismprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet samt lärlingsprogrammen: barn- och fritidsprogrammet, handel- och administrationsprogrammet, hotell- och turismprogrammet, restaurang- och livsmedelsprogrammet samt vård- och omsorgsprogrammet.

Introduktionsprogrammet: programinriktat individuellt val (IMPRO) med inriktning mot hotell- och turismprogrammet och restaurang- och livsmedelsprogrammet.

Vid tiden för tillsynsbesöket går det 231 elever på skolenheten varav 215 elever följer ett nationellt program och 16 elever följer ett introduktionsprogram.